

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. D. Magistri Petri Lombardi Novariensis Episcopi
Parisiensis. Sententiarvm Libri IV. quibus vniuersæ
Theologiæ summa continetur**

Petrus <Lombardus>

Mogvntiæ, 1632

Distinct. XI.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38829

QUOD SPIRITVS SANCTVS PROCE-
dit à Patre & Filio.

DISTINCT. XI.

Ex Aug. t. 26
lib. 15 de
Trin. 5.
Gal. 4.
Rom. 8 b.
Ad Ro. 8. b.

Matth. 10. c.

Ioan. 14. d.
Ioan. 15. d.

HIC dicendum est spiritū sanctum à patre esse
& filio, & procedere à patre & filio: quod
multi hæretici negauerunt. Quod autem de vtro-
que procedat, multis diuinorum eloquiorum te-
stimoniis comprobatur. Dicit enim apostolus
Misit Deus Spiritum filii sui in corda nostra. Ecce
hic dicitur spiritus filii. Et alibi, Qui autem spi-
ritum Christi non habet, hic non est eius. Ipse
etiam filius de spiritu Sancto. dicit in euang-
gelio: quem ego mittam vobis à patre. Pa-
tris autem spiritus dictus est, vbi legitur. Si spiri-
tus eius, qui suscitauit Christum à mortuis habi-
tat in vobis. Et ipse Christus dicit, Non enim vos
estis qui loquimini, sed spiritus patris vestri qui lo-
loquitur. Et in alio loco. Quē mittet pater in no-
mine meo. Et alibi ipse filius de sp. sancto ait, De
patre procedit. His & aliis auctoritatibus pluribus
ostēditurq; Spiritus sanctus à patre & filio procedit.

*Quod Græci non concedunt Spiritum sanctum pro-
cedere à filio.*

Quare di-
catur.
Prima cau-
sa.

Ioan. 15. d.
Secunda.
causa.

GRÆCI tamen dicunt Spiritum sanctum pro-
cedere tantum à patre & non à filio. Quod ideo di-
cunt, quia veritas in Euangelio fidem integram
cōtinente, de processione spiritus loquens solū pa-
trem commemorat dicens, Spiritus qui à patre
procedit. Et etiam ideo, quia in principalibus cō-
ciliis, quę apud eos celebrata sūt, ita symbola eo-
rū subiunctis anathematibus sancita sunt, vt nul-
li de Trin. fide aliud docere vel aliter prædicare
quā ibi continetur liceat. In quibus quidē symbolis
cum Sp. s. cōmemoretur procedere à patre, & nō à
filio, Quicūq; inquit à filio eū procedere addūt,
anathema incurrunt: vnde & nos arguūt anathe-
matis

matis reos. Addunt etiã ad assertionẽ suę opinio-
 nis, & in testimoniũ nostrę damnationis, de sym-
 bolo fidei, q̄ secundum traditionẽ prædictorum
 conciliorũ Leo III. Rom. transcriptum in tabula
 argentea post altare B. Pauli posita, posteris reli-
 quit p̄ amore (vt ipse ait) & cautela fidei orthodo-
 xx. In quo quidẽ symbolo, in p̄cessione spirit⁹ sol⁹
 cõmemoratur pater his verbis: Et in spiritũ san-
 ctũ Dominum & viuificatorẽ, ex patre p̄cedentẽ:
 cum patre & filio coadorandũ & glorificandum,
 &c. Illud est symbolum quod in missa cantatur,
 editum in Niceno concilio: in fine cuius subiun-
 ctum est: Qui aliud docuerit, vel aliter prædica-
 uerit, anathema sit. ideoq; Græci nos anathemati-
 zatos dicunt, quia dicimus S. sanctũ à filio proce-
 dere, quod ibi non cõtinetur. Quod enim secun-
 dum nos ibi dicitur: Qui à patre filioq; procedit:
 alterum à Latinis est additum, scilicet filioq; .

*In simbolo
 Cõst. syno-
 di prima.*

Responsio, vbi determinantur prædicta.

Nos autem verba ita determinam⁹: Qui aliud
 docuerit, vel aliter prædicauerit, i. contrariũ do-
 cuerit, vel contrario modo prædicauerit, anathe-
 ma sit. Aliud ergo posuit, p̄ opposito. qualiter & A-
 post. in epist. ad Gal. si quis aliud euangelizauerit,
 i. cõtrarium, anathema sit. Nõ dicit, si quis addide-
 rit. Nã si illud diceret, sibi ipsi, vt ait Aug, præiudi-
 caret, qui cupiebat venire ad quosdã quibus scri-
 bebat, sicut ad Theff. vt suppleret, quæ illorũ fidei
 deerant. Sed qui supplet q̄ minus erat, addit: nõ
 quod inerat, tollit. Qui autẽ prætergreditur fidei
 regulã: non incedit in via, sed recedit à via. Ad il-
 lud autẽ quod de euangelio opponunt, respon-
 demus ita: quia cum dicat in eo veritas Sp. sanctũ
 à patre procedere, non addidit solo, & ideo etiam
 à se, p̄cedere nõ negat: sed ideo patrem tantũ no-
 minat, quia ad eum solet referre etiam quod ipsi⁹
 est, quia ab illo habet.

Galat. 3. 6.

Theffal. 3. 5.

E 2 Quod

*Quod Græci in sensu nobiscum cōueniunt, et si
verbis differant.*

*Galat. 4.
Ioan. 16. 6.*

SCIENDVM est tamen quod Græci confitētur spiritum sanctum esse filii, sicut & patris; quia & Apostol⁹ dicit Spiritū filii. Et veritas in Euangelio Spiritum veritatis. Sed cum non sit aliud Spiritū sanctum esse patris vel filii, quàm esse à patre & filio: etiam in hoc in eādē nobiscum fidei sententiā conuenire videntur, licet in verbis differant.

*Auctoritatibus Græcorum ostendit Spiritum sanctum
procedere etiam à filio.*

*Athanas. in
symbolo
quod com-
muniter in
ecclesia di-
citur ad pri-
mam.*

*Didymus
lib. 2. post.
medium
quem tran-
stulit Hiero.
& habetur
inter huius
opera. 10. 7.
in fine.*

*2. paulo in-
ferius.*

*Cyri lus
epist. 10. in.
ter epistolas
post mediū,
t. m. 4.*

*Chrys. st.
Hom. 1. in
expositione
sy. b. li.*

VNDE etiam quidam eorū Catholici doctores intelligentes vnā eādēq; fore sententiā prædictorum verborū, quibus dicitur Spiritus sanct⁹ procedere à filio, & esse filii, professi sunt spiritum sanctum etiam procedere à filio. Vnde Athanas⁹ in symbolo fidei, Spiritus sanct⁹ à patre & filio, nō factus, nec creatus, nec genitus, sed procedens. Ecce

spiritum sanctum aperte dixit procedere à patre & filio. Didymus etiam eorū maxim⁹ doctor, in li. 2. de Spiritu sancto, Spiritum sanctum à filio procedere dicit. Saluator, inquit, qui est veritas. Non n. loquetur à semetipso, hoc est nō sine me & sine meo & patris arbitrio, quia inseparabiliter est à me & à patris volūate: quia ex se nō est, sed ex patre & me est. Hoc. n. ipsū quod subsistit & loquitur, à patre & à me illi est. Idē Spirit⁹ sanct⁹ qui est

Spiritus veritatis, Spiritusq; sapiētiæ nō potest audire à filio loquente quē nescit, cū hoc ipsum sit quod profertur à filio, i. procedens Deus de Deo, Spiritus veritatis, procedens à veritate, cōsolator mānās ex cōsolatione nam Cyrillus Episcopus in epistola Nestorio d. ceta ait Spiritus intelligitur per se secundum quod spiritus est, & non filius: sed tamē non est alienus ab eo, Spiritus enim veritatis nominatur, & peritur ab eo sicut ex Deo patre. Ioānes quoq; Chrys. in Hō. quadā de expositione sym-

boli

Soli sic ait. Iste est Spiritus procedēs de patre & filio, qui diuidit dona propria prout vult. Idē in alia Hom. credendum est Spiritum sanctum patris esse, & filii. Istum Sp. sanctum dicimus patri & filio coæqualē, & procedentē de patre & filio. Hoc credite, ne colloquia mala corrumpāt bonos mores. Ecce à doctoribus Græcorum aperte habem⁹ testimonia, quibus Sp. sanctum à patre & filio pcedere ostenditur. Omnis ergo lingua confiteatur, Spiritum sanctum procedere à patre & filio.

*Apostolorū
tom. 4. Idem
Chryf. Hom.
2. in exposi-
tione eu. s. dē
symboli,
tom. eodem.*

PTRVM SPIRITVS SANCTVS PRIVS
vel plenius procedat à patre quam
à filio.

DISTINCTIO XII. A

ITEM quæritur cum Spiritus sanctus à patre pcedat & à filio. vtrum prius vel magis pcesserit à patre quam à filio: quod nititur hæreticus ostendere ita dicens: Si processit Spiritus sanctus à patre processit utiq; aut nato iam filio, aut nō nato filio. Si vero iam nato filio processit, ante natus est filius quā processerit Spiritus Sanctus: præcessit ergo natiuitas filii processionem Spiritus sancti. Si autem processit à patre non genito filio, ante processit quam filius genitus fuerit.

*Argumen-
tatio hære-
tica.*

Responsio Aug. ad id quod primo quærebatur scilicet an prius à patre quam à filio processerit.

*E In princi-
p. o. cap. 26.*

HIS & huiusmodi quæstionib⁹ magis laboriosis quam fructuosis respondet Aug. in xv. libr. de Trin. dicens, in illa summa Trin. quæ Deus est, interualla temporum nulla sunt per quæ posset ostēdi aut saltē requiri. vtrum pri⁹ de patre nat⁹ sit fili⁹ & postea de ambob⁹ pcesserit Sp. s. Nunquid ergo possumus quærere vtrum iā processerat de patre Sp. s. quando natus est filius: an nondum processerat, & illo nato de utroq; processit. Non possunt prors⁹ ibi ista quæri, vbi nihil ex tēpore incho-

*Paulo infe-
rius.
Ibid paulo
inferius.*

E 3 atur